

ת"פ 32467/06/11 - מדינת ישראל/המשרד להגנת הסביבה נגד ח.מ. כימי לב בע"מ, חיים יעקב

בית משפט השלום בקריית גת

12 נובמבר 2014

ת"פ 32467-06-11 מדינת ישראל נ' ח.מ. כימי לב בע"מ ואח'
בפני כב' השופט ישראל פבלו אקסלרד
מדינת ישראל/המשרד להגנת הסביבה
ע"י ב"כ עוה"ד אמיר ברק
נגד
1. ח.מ. כימי לב בע"מ 2. חיים יעקב
ע"י ב"כ עו"ד אברהם נפרסטק

המאשימה

הנאשמים

נוכחים:

ב"כ המאשימה עוה"ד אמיר ברק.

ב"כ הנאשמים עוה"ד אברהם נפרסטק.

הכרעת דין

בפתח הדברים אומר, כי נוכח החלטתי מיום 1.6.14 במחלוקת המשפטית, כפי שהוגדרה באותה החלטה, אני מזכה את הנאשמים מן העבירות שיוחסו להם, ככל שהדבר נוגע לחומר שצוין בסעיף 4א לכתב האישום וככל שהדבר נוגע לחומר שהוגדר על ידי כ"דיבוטילאמין" בהחלטה מיום 1.6.14, אשר צוין, בפסקה השניה של סעיף 4ב לכתב האישום.

כפי שנראה להלן, המשך הכרעת הדין יתייחס לחומר ששמו אתיל אצטט, המופיע בסעיף 4ב, פסקה ראשונה בכתב האישום.

כתב האישום וגדר המחלוקת

כתב האישום מייחס לנאשמים עבירות לפי סעיפים 3(א) ו-15(ב)(1) לחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג - 1993 (להלן: "חוק החומרים המסוכנים") ולנאשם 2 גם עבירה לפי סעיף 16ב, ולפי סעיפים 4 ו-14 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח - 1968 (להלן: "חוק רישוי עסקים") וסעיף 1 בצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה - 1995 ופריט 10.10(ב) בתוספת לצו ולנאשם 2 גם עבירה לפי סעיף 15(2).

לנאשמת 1 (להלן: "הנאשמת") ניתן היתר רעלים והנאשם 2 הוא הבעלים של הנאשמת ומנהלה ובזמנים הרלוונטיים היה בעל היתר הרעלים. על פי ההיתר, מען העסק היה החרושת 14 אשדוד ונטען בכתב האישום שהנאשמים החזיקו מיכלים עם רעלים, ללא היתר כדון, במשק 71 במושב עוזיהו.

עמוד 1

פרטי האישומים נרשמו בהחלטה במחלוקת המשפטית מיום 1.6.14 ואין צורך לחזור על כך (עמ' 1 ו- 2 להחלטה).

בין הצדדים התגלתה מחלוקת משפטית באשר לאופן שיש לפרש את תקנות החומרים המסוכנים (סיווג ופטור), התשנ"ו-1996 (להלן: "**תקנות סיווג ופטור**"), ולאופן שיש לחשב את המשקלים, כדי לדעת האם כמות החומר המסוכן שנמצא במיכלים שנבדקו, הינה כזאת המחייבת החזקת היתר רעלים, אם לאו.

במחלוקת המשפטית קיבלתי את עמדת ההגנה וקבעתי כי בחינת הצורך בקבלת היתר רעלים לגבי החומרים "הפטלואור", "דיבוטילאמין", ו"אתיל אצטט", תיבחן בהתאם **למשקלם של חומרים אלו בתמיסה ולא לפי משקל התמיסות שבהן נמצאו אותם החומרים**.

בעקבות החלטה זו, הודיע ב"כ המאשימה, כי היא תטען בסיכומיה להרשעה על החזקת החומר אתיל אצטט בלבד, שהוא אסתר נוזלי וחייב בהיתר רעלים במשקל גבוה מ- 100 ק"ג. כך, טוענת המאשימה, כי בשלושת המיכלים שמשקלם הכולל היה כ- 2,700 ק"ג, נמצאה כמות כוללת של אתיל אצטט, העולה על 100 ק"ג ומכאן העבירות שביצע הנאשם.

כעת אפרט את ראיות הצדדים ובמסגרת זו אתייחס רק לאותן הראיות אשר נוגעות לעניין החזקת אתיל אצטט במשקל העולה על 100 ק"ג. התשתית הראייתית אשר הניחו הצדדים בפני ביהמ"ש הינה רחבה, באופן משמעותי, מעבר לכך, אך לאור התוצאה בהכרעה במחלוקת המשפטית, כפי שתמציתה הובאה לעיל, וצמצום הטענות לאלה שנטענו בסיכומים, אין צורך להיזקק לחלק ניכר מן הראיות שהוגשו כאמור, הן במסגרת מסמכים, הן כחלק מחקירות ראשיות וגם במסגרת חקירות נגדיות. גם כאשר אזקק לחוות דעת של המומחים השונים ולחקירותיהם הנגדיות, תהיה ההתייחסות רק לאותם העניינים הנוגעים לשאלת קיומו של אתיל אצטט מעל הכמות הפוטרת מהיתר, אם לאו.

ראיות המאשימה

מטעם המאשימה נשמעה עדותו של מר חגי בלכנר, שהוא מפקח במשטרה הירוקה. מר בלכנר הוא שנטל את הדגימות משלושת המיכלים שבהם, על פי הטענה, נמצא החומר אתיל אצטט. באמצעות מר בלכנר הוגש דוח הפעולה המתעד את נטילת הדגימות וכל הקשור בכך (ת/1), טפסי נטילת דגימות (ת/2 - ת/5), טופס משמורת (ת/6), מכתב למפקח המשטרה הירוקה (ת/7), מזכר (ת/8), תמונות ורישומים בצידן (ת/9 - ת/13).

כן הגישה המאשימה חוות דעת מומחה מיום 9.6.11, שנערכה על ידי גב' לילך אהרון, ממונה במשרד להגנת הסביבה לפי חוק החומרים המסוכנים. בחוות דעתה, מתייחסת גב' אהרון, בין היתר, לשלוש תעודות הבדיקה הרלוונטיות לענייננו, 70/19233, 70/19234, ו- 70/19235 (להלן: "**תעודות בדיקה או דוגמאות 33, 34, 35, בהתאמה**"). על פי חוות דעתה של גב' אהרון, דוגמאות 33, 34 ו- 35, מכילות אתיל אצטט שהוחזקו בשלוש קוביות בנפח 1 מ"ק כל אחת, בכמות העולה על 100 ק"ג. לחוות דעתה של גב' אהרון צורפו תעודות הבדיקה הרלוונטיות, על נספחיהן.

עוד הגישה המאשימה את היתרי הרעלים של הנאשמים. תמונות נוספות שהגישה המאשימה סומנו כ- ת/22 עד ת/40.

כן הוגשו דוחות פעולה אשר אין צורך לפרטם לצורך מתן הכרעת הדין בתיק שבפניי.

הנאשם 2 נחקר על ידי חוקרי המשטרה הירוקה והודעותיו הוגשו וסומנו ת/43 ות/44. לתוכן ההודעות אתייחס בהמשך הכרעת הדין.

כן העידו מטעם התביעה צורי ורמי חסן, שהם בעלי המשק שבו אוחסנו המיכלים נשוא התובענה. נשמעה גם עדותו של מר אבי ברששת אשר שמו מופיע על טופס המשמורת. הוא הדין לגבי מר זלמן לדר, אשר היה שומר בשער בעת שהגיעו הדוגמאות למעבדת בקטוכם. עדותו של מר בוריס גיל, אשר חתום על תעודת בדיקה 34, גם היא נשמעה, אך אינה רלוונטית לצורך הכרעת הדין היום.

תעודות הבדיקה עצמן הוגשו באמצעות גב' הלנה צ'רמס, מנהלת במעבדת בקטוכם. ההתייחסות לעדותה תבוא, ככל שיהיה צורך בדבר, בהמשך הכרעת הדין.

ראיות ההגנה

מטעם ההגנה העידו הנאשם ושני מומחים אשר הגישו חוות דעת מטעמו. על פי עדותו, כמויות החומר אתיל אצטט אשר הוחזקו בשדה עוזיה היו קטנות, מזעריות. על פי עדותו, אמורה הייתה להיקשר עסקה עם חברה אחרת ובמסגרת הזאת, אוחסנו חומרים בשדה עוזיה. העסקה לא יצאה לפועל והחומרים פונו מן המקום. בחקירתו הנגדית מסר הנאשם שהוא מהנדס כימיה. בחקירתו הנגדית הוא מסר גרסה, לפיה אתיל אצטט יכול להתמוסס במים כאשר הוא מצוי בכמויות קטנות, וזאת בסיוע של חומרים נוספים. עוד מסר הנאשם, לעניינינו, כי במיכלים נשוא כתב האישום, היה כבר חומר מסוג אמולגטור, הוא חומר אשר מסייע לקשור בין מולקולות של חומרים שלא מתמוססים במים לבין המים, כדי למנוע מצב של היווצרות שכבות, "פאזות". עוד מסר הנאשם, כי כאשר נוזל עומד הרבה זמן, נוצרת הפרדה בין השכבות והדרך לחבר היא על ידי ערבוב, המביא לידי ביטוי את פעולת האמולגטור. על פי עדותו, הואיל ואמולגטור הוא חומר יקר, לא נעשה בו שימוש בכמויות גדולות, כך שלא ניתן להביא את התמיסה לרמה של מאה אחוז ערבוב, באופן שלא תיווצרנה שכבות. גם במיכלים נשוא כתב האישום, על פי עדות הנאשם, הוכנס אמולגטור, אך לא בכמות מקסימאלית.

עוד השיב הנאשם בחקירה הנגדית ומסר, שהוא מכיר את חוק החומרים המסוכנים, אם כי הוא לא יודע לענות אם מותרת החזקה של כמות מתחת ל- 50 או 100 ק"ג. הוא מסר שהוא אינו זוכר מהי הכמות המותרת להחזקה של אתיל אצטט וכי מכתב האישום הוא יודע שהמדובר הוא בכמות הנמוכה מ- 100 ליטר (בכתב האישום רשום, כמובן, 100 ק"ג - י.א.). הנאשם הסכים כי המיכלים בשדה עוזיה היו מלאים כמעט עד הסוף, אם כי הוא מסר שהוא לא יודע אם היה זה 100% או 70%. לגרסתו, שיעור אתיל האצטט במיכלים היה פחות מאחוז. לתשובות נוספות של הנאשם בחקירה הנגדית, אתייחס בהמשך הדברים, במסגרת הדיון וההכרעה.

כאמור, הנאשם הגיש שתי חוות דעת של מומחים מטעמו. שתיהן סומנו כ- נ/12 וניתנו מטעם הפירמה "ורטניק-לונסקי ועוץ טוקסיקולוגי". חווה"ד הראשונה (מופיעה כפרק א בחוברת) ניתנה ע"י אינג' ודים לונסקי והיא מתייחסת לחקירתה הנגדית של גב' צ'רנס, ממעבדת בקטוכם. מר לונסקי מסיק מחקירתה הנגדית של עדת התביעה, שאין אפשרות לעקוב

אחר מילוי הוראות הנוהל של הדיגום, שיטת הדיגום, שמירה על הדוגמאות לאחר הדיגום ושרשרת המשמורת. עוד נרשם בחווה"ד, שלא ניתן לדעת מהו גדר אי הוודאות בתוצאות וכן לא ניתן לוודא את נושא אבטחת האיכות של תוצאות הבדיקה. עוד נרשם, כי אין לדעת האם הדוגמאות עברו תיקוף או וריפיקציה מסוימת. מסקנתו הכללית של מר לוזנסקי היא, כי ניכרת סטייה מהתקן לכל אורכו, הן בביצוע הדיגום והן בביצוע הבדיקות האנליטיות, אין אמינות בתוצאות ואין אפשרות להסתמך עליהן.

חווה"ד השניה (פרק ב של החוברת נ/12), ניתנה על ידי מר ד"ר דריו ורטניק. חוו"ד זו מתייחסת לכמות האתיל אצטט שנמצאה במיכלים נשוא כתב האישום. כותב מר ורטניק בחוות דעתו, שלפי הספרות, המשקל הסגולי של אתיל אצטט הוא 0.903 גרם/מ"ל, בטמפרטורה של 25 מעלות צלסיוס. המומחה מתייחס לתעודת בדיקה 35 ומבקש להצביע על כך שתוצאות הבדיקה הינן בלתי הגיוניות, לא נכונות ולא ניתן להסתמך עליהן. התייחסות דומה ניתנת בחווה"ד לתעודות בדיקה 33 ו-34. הואיל ובעניין זה קיים טיעון מפורט בסיכומי הצדדים, הרי אתייחס לדברים בפירוט בפרקים המתאימים שבהמשך.

טיעוני המאשימה

טוענת המאשימה כי המדובר הוא בנאשם אשר עוסק מזה כ-30 שנה בתחום החומרים מסוכנים, בעל תואר מהנדס כימיה, ולכן, לא ניתן לקבל התייחסות מיתממת מצדו בנושאים שהם לחם חוקו.

התובע הפנה להודעות הנאשמים, במסגרתן הוא הודה שהוא מאחסן חומרים מסוכנים מחוץ לשטח העסק שלו באשדוד, וזאת במושב שדה עוזיה. תשובתו של הנאשם ניתנה לפני שהוצגה לו האנליזה, כך שהוא ידע מראש שהמדובר הוא בהחזקה של חומרים מסוכנים. נטען, שהנאשם הודה שהחומרים המוחזקים שם מוגדרים כרעלים. לנאשם היו הזדמנויות רבות להשיב, במסגרת שתי החקירות (ת/43 ו-ת/44), כי הוא מחזיק בחומרים מסוכנים, באתיל אצטט, אך בכמויות אשר מותרות להחזקה ואינן דורשות היתר רעלים. למרות זאת, הנאשם לא טען זאת, אפילו לא פעם אחת, במסגרת חקירותיו. אם אכן, כטענת הנאשם, הכמות הייתה מזערית, הרי מצופה היה כי יאמר זאת באופן מדי, במסגרת השאלות שנשאל על ידי חוקרי המשטרה הירוקה. הנאשם אף נקט בלשון "טעות טיפשית", וניסה, לאחר מכן, ליתן תירוצים ונימוקים לא הגיוניים לאמירה זו. טוען התובע, שיש לדחות את הסברו של הנאשם, כי לא אמר לחוקרי המשטרה הירוקה שהמדובר הוא בכמות אשר לא טעונה היתר רעלים כי הוא לא נשאל על כך.

מוסיף התובע וטוען, שהנאשם כבש את גרסתו, לפיה שיעור אתיל האצטט היה פחות מאחוז ומסר אותה לראשונה במסגרת עדותו בבית המשפט. אילו גרסה זו הייתה נכונה, היה הנאשם מתקומם מיד וטוען זאת בחקירתו במשטרה הירוקה. הנאשם נקט בקו הגנה חדש, כבוש, לפיו הדגימה נלקחה מהשכבה הראשונה של המיכלים - "הקוביות". בעניין זה, טען ב"כ המאשימה, שעל פי עדותו של מר בלכנר, הדגימה ניטלה בעומק שבין 20 ל-30 ס"מ. על פי ההנחה המקלה עם הנאשם, לפיה עומק הנטילה היה 20 ס"מ, הרי שממוצע אחוזי אתיל אצטט בשלושת המיכלים היה 80% (על פי תוצאות המעבדה: 33, 34, 35). הואיל ועומק של 20 ס"מ במיכל בן כ-1,000 ליטר שממדיו 1 מ' X 1 מ' X 1 מ' מייצג כמות של 200 ליטר בכל מיכל (סה"כ 600 ליטר), הרי מכפלת כמות הליטרים הזאת ב-80% מביאה לתוצאה של 480 ליטר אתיל אצטט. הואיל והמשקל הסגולי של אתיל אצטט הוא 0.93, הרי המדובר הוא בכמות של 446 ק"ג אתיל אצטט, שהיא כמות של למעלה מפי ארבע מן המותר. גם אם עומק הדגימה היה 10 ס"מ, עדיין הכמות הייתה

למעלה מפי שניים מן המותר.

עוד טוענת המאשימה, שיש לזקוף לחובת הנאשם את העובדה שהוא לא מצא לנכון לבצע בעצמו אנליזה של התמיסות על מנת להוכיח את גרסתו, לפיה שיעור אתיל האצטט היה נמוך מ- 1%.

ב"כ המאשימה ביקש שביהמ"ש יאמץ את התוצאות של מעבדת בקטוכם, שהיא מעבדה מוסמכת וחזקה עליה שבדיקותיה אמינות.

אשר לחוות הדעת של המומחים מטעם הנאשמים, ביקש ב"כ המאשימה לדחותן מכל וכל. לענין חוות דעתו של דריו ורטניק, אשר עסקה, כזכור, באופן ישיר בתוצאות האנליזות שבוצעו במעבדת בקטוכם נטען כי נעשתה על ידי המומחה מניפולציה על בית המשפט, בנסותו להציג כאילו שאתיל אצטט שנמצא, משקף כמעט 100% מהתמיסה, תוך שהוא מתעלם לחלוטין, במודע ובמתכוון, מכך שיש כמות משמעותית של חומר שלא עברה אנליזה, אך הייתה בתמיסה. את החומר האחר החומרים לא משפיעים אך הם מצויים שם ולכן את החישוב של שיעור אתיל האצטט וממילא הכמות שלו, יש לערוך תוך התייחסות לכמות החומר כולה ובאופן זה, לא תתקבל תוצאה של משקל סגולי שלילי של המומרים האחרים, כטענת מומחה ההגנה.

אשר לחוות דעתו של המומחה לוז'נסקי, נטען, שהיא נערכה ללא בדיקה של מסמכים. הוא טען שלא קיבל מסמכים, שכן הוא לא ביקש אותם. נטען, שהעד מבסס את אי הוודאות על כך שהוא לא קיבל מסמכים. למעשה, לא היו בפניו נתונים לצורך עריכת חוות הדעת, לדוגמא, נתונים לגבי אבטחת איכות. העד עשה שימוש בתוצאות חישוביות שכלל לא ראה.

טיעוני ההגנה

טוען הסנגור, ועל כך אין מחלוקת, כי המשקל הסגולי של אתיל אצטט הוא נמוך ממים ולכן תיווצר ממנו שכבה שצפה מעל המים. במקרה הזה, נטען, שהדגימה ניטלה ללא בחישה, ולא ניתן לדעת מה כמות של אתיל אצטט נמצאה במיכלים. נטען, שהתביעה לא הוכיחה מה מימדי ה"קוביה". הסנגור טוען, כי חישוביו של התובע לענין ניטילת דוגמא בעומק של 10 או 20 ס"מ, היא בגדר ספקולציה חישובית בלבד.

הסנגור תומך את טיעוניו בחוות דעתו של המומחה מטעמו, דריו ורניק. כך טוען הסנגור, תוך שהוא מדגים את הדבר בהפניה לתעודת בדיקה 35, כי המעבדה חישבה את כמות האתיל אצטט על בסיס כל הדגימה, כאילו שלא קיימים בדגימה מים, באופן זה מקבלים הטיה של התוצאות כלפי מעלה (הסנגור מפנה בחקירתו הנגדית את גב' לילך אהרון, המומחית מטעם התביעה): כמות אתיל האצטט הייתה בדוגמא 35, 741 גרם לליטר, וכן נמצאו בדוגמא 27 גרם לליטר של אמין. יתרת החומרים הייתה זניחה. מכאן, כי המשקל הסגולי של החומר כולו, של הפאזה שנדגמה, היה כ- 0.77 (כ- 770 גרם לליטר). זהו חומר שצף על המים. שיעור האתיל אצטט בדוגמא הוא כ- 97% (741 גרם מתוך 770 גרם). המשקל הסגולי של אתיל אצטט הוא ידוע - כ- 0.9. אם כך, טוען הסנגור, מתקבלת תוצאה בלתי הגיונית, שכן על פי הדיגום, המשקל הסגולי של האתיל אצטט הינו נמוך בהרבה. מכאן מסיק הסנגור, על חוסר התקפות של שלוש בדיקות

בפי הסנגור גם טענות כנגד טופס שרשרת המשמורת, נטען שבת/6 מופיעה חתימה לא נכונה, כי העד זלמן הכחיש את חתימתו, ולכן לא ברור מה נעשה עם הדגימה, היכן נשמרה עד להובלתה למעבדה. בטופס הנטילה ת/2 עד ת/5, כך נטען, נרשם שהדוגמא נשמרה בטמפרטורת רכב ולא בקירור, כנדרש, ואילו בטופס הבדיקה של המעבדה נרשם שהדגימה נשארה בקירור במסלול ההעברה. על כן, יש להסיק על העדר רצף בשרשרת המשמרות ואי עמידה בהוראות שמירת החומר בקירור.

מוסיף הסנגור וטוען, כי אחסנת החומרים הייתה באחריותה של משפחת חסן, שעסקם היה אחסנת חומרים, שהרי הם קיבלו חומרי ניקוי כתמורה לאחסנה ולכן הנאשמים הנכונים הם, למעשה, משפחת חסן. לגבי הנאשם 2 נטען, האחסון בבית משפחת חסן היה שלא במסגרת עיסוקו כמנכ"ל הנאשמת, אלא כניסיון שלו ליצור עסק חדש מחוץ לנאשמת.

דין והכרעה

כאמור, מצאתי שיש מקום להרשיע את הנאשמים בהחזקה של חומר מסוכן מסוג אתיל אצטט, במושב שדה עוזיה, מקום בו לא היה לנאשמים היתר להחזקת רעלים. מצאתי, כי מארג ראיות התביעה יש בו כדי לשכנע, מעבר לספק סביר, כי הנאשמים ביצעו את העבירות המיוחסות להם, בהתייחס לחומר אתיל אצטט.

על גודל שלושת המיכלים ניתן ללמוד מדוח הפעולה של חגי בלכנר (ת/1), שם רשם מר בלכנר כי נפח הקוביות היה כ- 1,000 ליטר כל אחת. מר בלכנר כתב בדוח הפעולה כי נטל דוגמאות מארבע מיכלים. עיון בתמונות של המיכלים מעלה כי המדובר הוא במיכלים שצורתם קובייה. שני הצדדים התייחסו למיכלים כמיכלים בצורה של קובייה. על כן, אני סבור שהוכח מעבר לספק סביר, שהמדובר היה במיכלים שמימדיהם 1 מ' X 1 מ' X 1 מ', בעלי תכולה של 1,000 ליטר כל אחד. לכך יש להוסיף את עדותו של מר בלכנר, לפיה המיכלים שנדגמו היו מלאים כמעט עד לפתח המילוי:

ש." מפנה אותך לת/8 ולכן לצילומים שיוגשו אח"כ של המיכלים שמהם ניטלו הדוגמאות. האם המיכל הזה מלא עד הסוף או ש- 90% מלא?

ת. מפנה לת/8, שם כתבתי שהקוביות היו מלאות כמעט עד לפתח המילוי.

ש. זה 90%?

ת. מה שאתה מראה לי זה כמעט עד לפתח המילוי, למעלה מ- 90% לדעתי.

ש. כמה למעלה מ- 90%?

ת. למעלה מ- 90%. אם זה 92 או 94 או 88.

ש. מפנה אותך לצילומים של מיכלים נוספים. האם אתה משנה את דעתך או מסכים שזה

90%?

ת. אם 92 אחוז או 88 אני לא יכול להתווכח".

(עמ' 8 לפרוט', שו': 7-16).

מדברים אלה ניתן לבוא למסקנה כי הדגימות הרלוונטיות לענייננו ניטלו משלושה מיכלים בני 1,000 ליטר, שצורתם קובייה ואשר היו מלאים עד כ- 90% מתכולתם.

המאשימה הוכיחה את כמות האתיל אצטט אשר הייתה בסה"כ בשלוש המיכלים, מעבר לספק סביר, ובכל מקרה, היא הוכיחה כך, כי הכמות הייתה גבוהה באופן משמעותי ביותר מ- 100 ק"ג. הוצגו תעודות הנטילה ותעודות הבדיקה ומהן ניתן ללמוד, כפי שיפורט להלן, על כמות האתיל אצטט שנמצאה בהן.

מר בלכנר העיד, כי נטל את הדגימה מן המיכלים, בעומק 20 או 30 ס"מ וכלשוננו: **"קשה להגיד במדויק אם זה 20 או 30 ס"מ, אבל זה משהו כזה"** (עמ' 6, ש': 6). מר בלכנר מסר עוד בחקירתו הנגדית, כי הוא הבחין שהנוזל אחיד והוא לא הבחין בפאזות וכלשוננו: **"לא בדקתי. יחד עם זאת, כמה שהצלחתי לראות במקום שהחומר עמד, בלי להזיז אותו, מסיבות גם בטיחותיות, אני חושב שהבחנתי בכך שהנוזל אחיד ולא הבחנתי בפאזות כאלה ואחרות...אני מתקן: אני יודע מה זה פאזה של נוזל, שכבה של נוזל שיושבת על שכבה של נוזל אחר. זה לפי מיטב הבנתי וידיעתי"** (עמ' 6, שו': 11-16). בהמשך הדברים גם מוסר מר בלכנר כיצד הוא מזהה בין פאזות שונות.

אטול ראשית את תעודת בדיקה מס' 33: על פי הנספח לתעודת הבדיקה, נמצאה כמות של 796 גרם לליטר אתיל אצטט. כאמור, כמות הנוזל בקובייה הייתה כ- 900 ליטר. לכן, שיעור אתיל האצטט היה כ- 88.4%. כאמור, מוסכם על הכל, כי המשקל הסגולי של אתיל אצטט נמוך מזה של המים ולכן הוא צף על פני המים. בהנחה כי הדגימה ניטלה בעומק של 20 ס"מ, המשקפת כמות של 200 ליטר, הרי נפח אתיל האצטט בקובייה שממנה ניטלה דוגמא מס' 33, היה 176.8 ליטר ועל פי המשקל הסגולי של אתיל אצטט הכמות הייתה 159 ק"ג.

עתה אטול את תעודת בדיקה מס' 34: על פי הנספח לתעודת הבדיקה, נמצאה כמות של כ-693 גרם לליטר אתיל אצטט. כאמור, כמות הנוזל בקובייה הייתה כ- 900 ליטר. לכן, שיעור אתיל האצטט היה כ- 77%. כאמור, מוסכם על הכל, כי המשקל הסגולי של אתיל אצטט נמוך מזה של המים ולכן הוא צף על פני המים. בהנחה כי הדגימה ניטלה בעומק של 20 ס"מ, המשקפת כמות של 200 ליטר, הרי נפח אתיל האצטט בקובייה שממנה ניטלה דוגמא מס' 34, היה כ-154 ליטר ועל פי המשקל הסגולי של אתיל אצטט הכמות הייתה כ- 139 ק"ג.

ועתה לתעודת בדיקה מס' 35: על פי הנספח לתעודת הבדיקה, נמצאה כמות של כ-741 גרם לליטר אתיל אצטט. כאמור, כמות הנוזל בקובייה הייתה כ- 900 ליטר. לכן, שיעור אתיל האצטט היה כ- 82%. כאמור, מוסכם על הכל, כי המשקל הסגולי של אתיל אצטט נמוך מזה של המים ולכן הוא צף על פני המים. בהנחה כי הדגימה ניטלה בעומק של 20 ס"מ, המשקפת כמות של 200 ליטר, הרי נפח אתיל האצטט בקובייה שממנה ניטלה דוגמא מס' 35, הייתה כ-164

ליטר ועל פי המשקל הסגולי של אתיל אצטט הכמות הייתה 150 ק"ג.

התוצאה היא כי מתוך נקודת הנחה של נטילת דגימה בעומק של כ- 20 ס"מ, כמות האתיל אצטט של הנאשמים שנמצאה במושב שדה עוזיה הייתה כ- 448 ק"ג, כמות שהיא למעלה מפי 4 מן הכמות שמותרת לאחזקה ללא היתר רעלים.

כשיטת התובע ובאופן המקל עם הנאשמים, אם נערוך את החישובים על פי עומק דגימה של 10 ס"מ, התוצאה תהיה כי כמות האתיל אצטט שהוחזקה במקום הייתה כ- 224 ק"ג, למעלה מפי שתיים מהמותר.

חשוב להדגיש כי, חישובים אלה מבוססים על עדותו של חגי בלכנר, אשר לא נסתרה, ועל גרסתו של הנאשם בבית המשפט לפיה, הדגימות ניטלו מן השכבה העליונה. כלומר, בכל מקרה, החישובים נערכו על פי גרסה המקלה עם הנאשם ולמרבה הצער, בכל מקרה, התוצאה היא כי הנאשמים החזיקו בכמות של אתיל אצטט, הגבוהה מן המותר.

מצאתי שיש לדחות את גישתו של המומחה מטעם ההגנה, ד"ר דריו ורטניק, בהתייחס לחוסר ההיגיון, כטענתו, בתוצאות המעבדה וממילא את טיעונו של הסניגור המלומד בעניין זה.

המומחה ורטניק, ניסה לשכנע כי התוצאות של מעבדת בקטוכם, מביאות לתוצאה אבסורדית לפיה, המשקל הסגולי של אתיל אצטט אינו כמשקל הסגולי אשר ידוע לכל כ- 0.9 גרם למלילטר. כך, בהתייחס לתוצאת מעבדה 35, כותב המומחה כי נמצאה כמות של כ- 741 גרם אתיל אצטט ו- 27 גרם דיבוטילאמין, המשקל הכולל של שני החומרים הוא כ- 768 גרם בליטר של תמיסה, מכאן שהמשקל הסגולי של התמיסה הוא 0.78 גרם. הריכוז של אתיל אצטט בתוך אותה התמיסה, הוא כ- 96.5% (החלק של אתיל אצטט בלבד - 741 גרם מתוך כלל משקל התמיסה - 768 גרם). יוצא, על פי שיטת המומחה, כי לתמיסה של אתיל אצטט בריכוז הקרוב ל- 100 אחוזים (96.5%), משקל סגולי של 0.768 גרם שהמשקל הסגולי של אתיל אצטט טהור הוא כ- 0.9. עתה, אם נחשב, לשיטת המומחה, את המשקל הסגולי של החומר אשר אינו ידוע, המהווה 3.5% מן התמיסה (100% - 96.5% אתיל אצטט), נגיע לתוצאה לפיה, המשקל הסגולי של החומר הלא ידוע הוא שלילי והרי בטבע, לא קיים חומר אשר משקלו הסגולי והמסה שלו הם שליליים. מכאן, מסיק המומחה כי, הריכוז של אתיל אצטט המוצג בתעודה 35, אינו נכון והוא מוטה כלפי מעלה.

חישובים דומים עורך המומחה בהתייחס לתעודת הבדיקה 34 ו- 33. אלא שטענתו של התובע בעניין זה, נכונה גם נכונה לטעמי. **המומחה אכן מתעלם מכמות משמעותית של חומר, אשר לא השתקפה באנליזה שכן המכשירים לא זיהו אותו.** צודק התובע משטען שכאשר עומת המומחה עם אפשרות זאת, הוא התחמק, ארוכות, ממתן תשובה עניינית (עמ' 109, ש': 13 עד עמ' 114, ש': 11). אלא מאי? הסניגור המלומד, בהגינותו, אישר כי: **"אני מוכן להסכים שהחומרים שנמצאו ואשר דווח עליהם בתעודות אנליזה, לא משקפים את סך הכל המשקל הכולל של התמיסה שנלקחה לאנליזה"**. נדמה לי, שיש בטיעון זה של התובע ובדבריו של הסניגור, כדי "למשוך את השטיח" שתחת חוות דעתו של המומחה ורטניק מטעם ההגנה. אכן, מוסכם על הכל, כי בבדיקות הרלוונטיות, קיימת כמות לא מבוטלת של חומרים, אולי מים למשל, אשר לא זוהו על ידי המכשיר. כך למשל, בדגימה 35, החומרים העיקריים הם: אתיל אצטט ודיבוטילאמין ואילו שאר החומרים שזוהו, כמותם זניחה. כלומר, בדוגמא קיימים כ- 15% של חומרים אשר

לא זוהו. לכן, התייחסותו של המומחה ורטניק לדגימה זו, כאילו היא מכילה כ- 96% מן התמיסה, אינה נכונה וכל חישוב שייערך על פיה, אינו נכון.

אשר לחוות דעתו של המומחה לוז'נסקי, הרי קיים צדק רב בטענתו של התובע המלומד, לפיה חוות הדעת אינה מבוססת על עובדות ונתונים ברורים, אלא על מסקנות בדבר העדר תקינות בשלבי בדיקה, בשל העובדה שהמומחה לא קיבל מסמכים כאלה או אחרים. מכך הסיק המומחה כי המעבדה לא עמדה בנוהלים ובתקנים לעניין בדיקות מעבדה מהסוג הנדון. אין טענה כי המסמכים נדרשו על ידי המומחה וכי מי מטעם המאשימה או מטעם המעבדה סירב למסור אותם. בנסיבות אלה, סימני השאלה שמעלה המומחה לא די בהם כדי לקעקע את ראיות התביעה ולהטיל ספק סביר לגבי אשמת הנאשמים.

בפי הסנגור, כאמור, טענות לגבי שרשרת המשמורת, אך מצאתי שדין טענות אלה להידחות ומכל מקום, אין בהם כדי להקים ספק סביר לגבי אשמתו של הנאשם, אשר הוכחה. אכן, העד זלמן לדר, אשר היה שומר בשער, ואשר, על פי גרסת המאשימה, קיבל עבור בקטוכם את הדגימות, העיד שהוא לא מזהה את החתימה שלו על הטופס. יחד עם זאת, אישר העד, כי אותה עת, נהוג היה למסור דוגמאות לשומר, אשר העביר אותן לאחר מכן למעבדה. מר זלמן אישר כי הוא עבד במקום כשומר שער. מר בלכנר כתב בדוח הפעולה שלו 1/ת כי: **"אח"כ לקחתי את ארבע המיכלים בהם לקחתי את הדגימות והעברתי אותם לשער מפעל 'עמגל' לאחר תיאום עם מעבדת בקטוכם = אנסטסיה ועם אבי - הדוגם של המעבדה"**. בנסיבות אלה, ונוכח עוצמתן של הראיות האחרות המונחות לפניי, אשר לחלקן התייחסתי עד עתה ולחלקן האחר אתייחס בהמשך הדברים, אינני סבור שיש בהעדר חתימתו של מר זלמן לדר, כדי להקים ספק באמינותו ומשקלו של טופס המשמורת.

עוד טען הסנגור, לעניין משמורת הדגימות, כי מטופסי הנטילה ת/2 עד ת/5 עולה כי הדוגמאות נשמרו, עד הגיען למעבדה, בטמפרטורת הרכב ולא בקירור כנדרש ואילו בטופסי הבדיקה של המעבדה נרשם, כי הדגימה נשארה בקירור במסלול ההעברה. ראשית, לא מונחת בפניי כל עדות מפי מומחה, לפיה דגימות מן הסוג הנדון, יש לשמור בקירור כבר מעת הנטילה. שנית, אינני מוצא סתירה של ממש בכך שבטופסי הנטילה נרשם שהדוגמא נשמרה בטמפרטורת הרכב ואילו בטופסי הבדיקה של המעבדה נרשם כי הדגימה הייתה בקירור בעת שמירת הדוגמא וההובלה. ההתייחסות בתעודת הבדיקה הינה לשני שלבים יחד, גם לשלב ההובלה וגם לשלב השמירה, ואכן נרשם שם כי השמירה הייתה בקירור כל העת. יחד עם זאת, מטופס הנטילה ת/6 עולה, כי מרגע הגיע הדגימה למעבדה, היא נשמרה בקירור ונראה שזאת הסיבה שכך נרשם בתעודת הבדיקה, בה אין הפרדה בין השלבים השונים של השמירה וההובלה. מכל מקום, כאמור, לא הוכח בפניי שהיה צורך לשמור את הדגימה כל העת בקירור, מעת הנטילה.

אני מקבל את טענותיו של התובע, לפיהן התנהלותו של הנאשם, לרבות התשובות אשר מסר במסגרת חקירותיו במשטרה הירוקה (ת/43 ו-ת/44), יש בהם כדי לחזק באופן משמעותי את הראיות כנגד הנאשמים וכדי להביא למסקנה שהם החזיקו, ביוזעין, חומר מסוכן מסוג אתיל אצטט, בכמות שמעל זו המותרת להחזקה ללא היתר רעלים, במושב שדה עוזיה. אפנה לת/43, שם נשאל הנאשם האם הוא מחזיק חומרים מסוכנים במקומות אחרים מחוץ לעסקו באשדוד והוא השיב: **"רק במושב שדה עוזיהו אצל צורי חסן ורמי חסן במשק 71, משק שהיינו היום שם"** (גיליון 3, שו': 14-17). עוד נשאל הנאשם, האם החומרים שהוא אחסן שם הם חומרים מסוכנים המוגדרים כרעלים ותשובתו הייתה חיובית. מיד לאחר מכן נשאל הנאשם, האם יש לו היתר, רישוי כלשהו, או אישור לאחסן 10-12 אלף ליטר חומרים

מסוכנים, רעלים בשדה עוזיה, והוא השיב תשובה שלילית. אם גרסתו של הנאשם, לפיה שיעור האתיל אצטט שהוא החזיק שם היה פחות מאחוז, והכמות הייתה מתחת לזו המחייבת היתר רעלים, או אם סבר הנאשם שזהו המצב, מה טבעי יותר היה מאשר לשמוע ממנו, בשלב הזה, תשובה כדוגמת: "**אינני מחזיק בהיתר רעלים או ברישוי כלשהו אבל איני זקוק להם שכן הכמות אשר אני מחזיק שם אינה מחייבת היתר**". בהמשך, מסר הנאשם, בחקירתו: "**הייתה לנו בעבר כוונה להעביר את המפעל שלנו לשם ומשנשללה האפשרות אז ירדתי מהרעיון. הטעות שלי שלא אספתי את זה, שלא לקחתי חזרה. טעות שלי טעות טיפשית**" (גיליון 4, שו': 17-19). בעניין זה, לא אוכל לקבל את ההסבר של הנאשם, לפיו הוא אמר שהוא עשה טעות טיפשית, היות ורצה ללכת כבר הביתה ולסיים את החקירה או כי זאת הייתה טיפשות להקים את העסק במקום אחר. הסברים אלה הינם בעיני כתירוצים בדיעבד ותו לא. ואדגיש שוב, לנאשם הייתה הזדמנות, במהלך כל החקירה, לומר כי לא ברור לו מה רוצים ממנו, שהרי הוא אינו זקוק להיתר בשל הכמות הנמוכה מ- 100 ק"ג, גם אם הוא לא נשאל במפורש האם הכמות עולה על 100 ק"ג, אם לאו.

גם במהלך חקירתו השניה (ת/44), הייתה לנאשם הזדמנות לומר כי הוא אינו זקוק להיתר בשל הכמות הנמוכה של החומר הרעיל. הוא שוב נשאל האם יש לו היתר רעלים להחזקת החומרים במושב שדה עוזיה והוא השיב שלא, אך לא השיב כי הוא אינו זקוק להיתר. הנאשם נשאל מדוע הוא החזיק ברעלים ללא היתר במשק 71 בשדה עוזיה והוא השיב שהוא חייב היה לפנות את החומרים לשם אשר לא שווקו עד אותו השלב, מאשדוד לשדה עוזיה בשל עבודות ריתוך שבוצעו על ידי השכנים באשדוד. הוא השיב כי לא בטוח שהוא היה צריך היתר רעלים, שכן לא כל החומר היה רעיל.

מובן, שיקשה עלי לקבל אמירות מסוג זה מצד הנאשם, או תשובה מצדו כי הוא לא טען בפני החוקר שאין לו צורך בהיתר, כי הוא לא נשאל על כך באופן ישיר, כאשר המדובר הוא במומחה לדבר, מהנדס כימיה אשר עוסק בתחום מזה למעלה מ- 30 שנה, המבין גם מבין כי מיוחסות לו עבירות פליליות. בעניין זה אציין, שנכון הדבר שנטל השכנוע, מעבר לספק סביר, מוטל על שכמה של התביעה אך לא ניתן להתעלם מטענתה של המאשימה, לפיה הנאשם לא טרח לבצע אנליזות משלא בקוביות שנדגמו, על מנת להוכיח את טענותיו דהיום, כי אין לו צורך בהיתר רעלים.

עוד אני דוחה את טענתו של הסנגור, לפיה הנאשמים הנכונים הם האחים חסן, אשר אצלם אוסון החומר הרעיל ולא הנאשמים שבפנינו. לא אתייחס לשאלה אם גם לפתחם של האחים חסן רובצת אשמה, אם לאו, אולם אחסון על ידי הנאשמים, אצל אחר, של חומרים הדורשים היתר רעלים, מהווה עיסוק מסוג של אחסון רעלים והחזקה של רעלים, בניגוד לחוק. גם הטענה כי העיסוק של הנאשם באחסון בבית משפחת חסן לא היה במסגרת תפקידו כמנכ"ל הנאשמת אלא ניסיון שלו ליצור עסק חדש מחוץ לחברה דינה להידחות. הנאשם מסר מספר גרסאות לגבי הסיבות להחזקת החומר הרעיל בשדה עוזיה, כגון כוונה להעביר לשם את המפעל, כוונה לבצע שותפות עם אחר, הרחקת החומר מאשדוד בשל עבודות ריתוך של השכנים. על כן, לא אוכל לקבוע עובדתית, כטענת הנאשם, כי הפעילות שנעשתה בשדה עוזיה לא הייתה במסגרת העיסוק שלו כמנכ"ל הנאשמת.

סוף דבר

מכל המקובץ, באתי למסקנה שיש להרשיע את הנאשמים בעבירות שיוחסו להם בכתב האישום, בכל מה שנוגע לחומר אתיל אצטט. בהתייחס לשאר החומרים, מזוכים הנאשמים.

ניתנה והודעה היום י"ט חשוון תשע"ה, 12/11/2014 במעמד הנוכחים.